

**Полтавський державний медичний університет
кафедра медицини катастроф та військової медицини**

«Тактична медицина та безпека в бойових умовах»

Дмитро Карамишев

доктор наук з державного управління, к.мед.н.

професор

2023

**Полтавський державний медичний університет
кафедра медицини катастроф та військової медицини**

«Тактична медицина та безпека в бойових умовах»

Дмитро Карамишев

доктор наук з державного управління, к.мед.н.

професор

2023

ТАКТИЧНА ДОПОМОГА ПОРАНЕНИМ В БОЙОВИХ УМОВАХ ТССС (*Tactical Combat Casualty Care*)

Лекція 5

**Медична евакуація та медичне сортування поранених в бойових умовах
(Частина 2)**

Зміст:

1. Медичне сортування: сутність, види та особливості
2. Сортувальні ознаки і категорії
3. Групи пріоритету для медичного сортування
4. Правила сортування та роль бійця рятувальника

Медичне сортування (TRIAGE)

- Процес визначення пріоритетності та черговості надання допомоги пораненим на етапах евакуації в залежності від складності їх стану із розподілом на групи (категорії сортування)

Категорії сортування:

- **Безнадійні** — позначаються **чорним** кольором
- **Термінові** — позначаються **червоним** кольором
- **Відкладені** — позначаються **жовтим** кольором
- **Легкі** — позначаються **зеленим** кольором

ЗАВДАННЯ МЕДИЧНОГО СОРТУВАННЯ

- визначити характер ураження;
- встановити черговість надання медичної допомоги (лікування);
- місце (функціональний підрозділ) для надання медичної допомоги (лікування);
- визначити порядок евакуації потерпілих: куди евакуювати, у яку чергу, на якому транспорті, у якому положенні.

ВНУТРІШНЬОПУНКТОВЕ СОРТУВАННЯ

Внутрішньопунктове медичне сортування на етапах медичної евакуації проводиться:

- з метою розподілу поранених на групи залежно від ступеню небезпеки для оточуючих, характеру й тяжкості ураження;
- для визначення необхідності надання медичної допомоги та її черговості;
- для визначення функціонального підрозділу, в якому повинна бути надана медична допомога, *тобто — де, в яку чергу та в якому обсязі буде надаватися допомога на даному етапі.*

ВНУТРІШНЬОПУНКТОВЕ СОРТУВАННЯ

При проведенні внутрішньопунктового медичного сортування визначаються:

- характер ураження та необхідний обсяг медичної допомоги;
- потреба і місце надання медичної допомоги на даному етапі;
- черговість (перша чи друга черга).

ЕВАКУАЦІЙНО-ТРАНСПОРТНЕ СОРТУВАННЯ

- *Евакуаційно-транспортне* сортування передбачає розподіл за евакуаційним призначенням (залежно від характеру пошкодження, засобів, способів та черговості подальшої евакуації, тобто — **в яку чергу, яким видом транспорту, в якому положенні та куди?**).

Проводиться з метою розподілення поранених на групи у відповідності з:

- евакуаційним призначенням (куди? пункт),
- черговістю (коли?),
- способами, засобами подальшої евакуації та супроводу (як?).

Враховуються стан, ступінь тяжкості ураженого, локалізація, характер та наслідки травми.

ЕВАКУАЦІЙНО-ТРАНСПОРТНЕ СОРТУВАННЯ

При проведенні евакуаційно-транспортного медичного сортування визначається:

- евакуаційне призначення (куди направити);
- вид транспорту;
- спосіб евакуації (лежачи, сидячи);
- місце на евакуаційному транспорті (на першому чи на другому ярусі);
- черговість евакуації (перша чи друга).

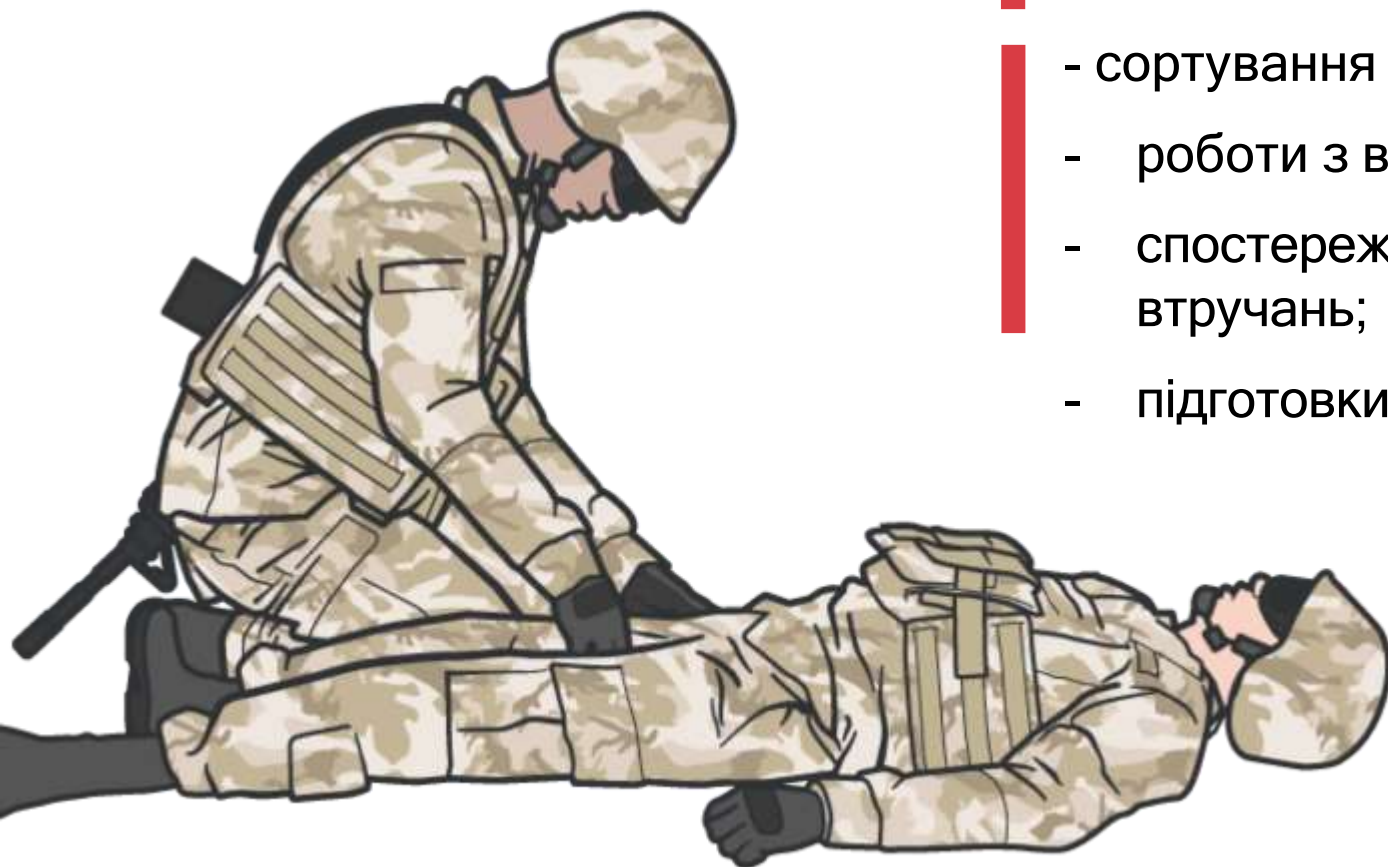
ПРАВИЛА МЕДИЧНОГО СОРТУВАННЯ

- Внутрішньопунктове та евакуаційно-транспортне сортування, як правило здійснюється одночасно, паралельно з виділенням потоку постраждалих, яким необхідно надати відповідну медичну допомогу на даному етапі.
- Визначаються евакуаційне призначення, черговість, спосіб та засоби евакуації постраждалих, які не потребують надання медичної допомоги на даному етапі.

ПРАВИЛА МЕДИЧНОГО СОРТУВАННЯ

- Медична допомога надається в першу чергу тим, кому вона найбільше потрібна, у разі, якщо виникла необхідність вибору (наприклад, при надходженні декількох тяжко вражених одночасно).
- У складній ситуації масової катастрофи, особливо гірким з моральної й етичної точки зору моментом у діях лікаря є жорстока необхідність.

СОРТУВАННЯ: Бойовий рятувальник

Боець-рятувальник допомагає бойовому медику під час:

- сортування поранених по групах за пріоритетами;
- роботи з важкими пораненими;
- спостереження за пораненими після екстрених втручань;
- підготовки поранених до евакуації.

РІШЕННЯ ЩОДО КАТЕГОРІЇ МЕДИЧНОГО СОРТУВАННЯ

Категорія сортування:

- **Безнадійні** — позначаються **чорним** кольором
 - Поранений наврядчи виживе внаслідок ран, рівня допомоги або обох факторів
 - Необхідні: паліативна допомога та знеболення

РІШЕННЯ ЩОДО КАТЕГОРІЇ МЕДИЧНОГО СОРТУВАННЯ

Категорія сортування:

➤ **Термінові** — позначаються **червоним** кольором

- Пораненого можна врятувати негайним медичним втручанням і транспортуванням (до 60 хв.)
- Критичні травми, що загрожують життю: значні пошкодження внаслідок дії вибухових пристроїв; вогнепальне поранення або проникне уламкове поранення грудної клітки, живота чи таза; проблеми з дихальними шляхами, диханням, циркуляцією; поранені в шоковому стані; поранені з кровотечею, яку важко контролювати; поранені з ЧМТ (тяжкі); поранені з опіками більше ніж 20 %

РІШЕННЯ ЩОДО КАТЕГОРІЇ МЕДИЧНОГО СОРТУВАННЯ

Категорія сортування:

Відкладені — позначаються **жовтим** кольором.

- Перевезення пораненого можна відкласти (до 4 годин).
- Включає важкі і потенційно загрозливі для життя ушкодження, проте очікується, що стан не погіршиться суттєво у наступні кілька годин: — ізольовані, відкриті переломи кісток з контрольованою кровотечею; травми кінцівок із відсутнім дістальним пульсом; поранені з травмами очей; поранені з опіками 10–20 %

РІШЕННЯ ЩОДО КАТЕГОРІЇ МЕДИЧНОГО СОРТУВАННЯ

Категорія сортування:

- **Легкі** – позначаються **зеленим** кольором
- Поранені з відносно легкими ушкодженнями
- Стан навряд чи погіршиться у наступні сутки: поранені у свідомості, легка ЧМТ; поранені з вогнепальним пораненням кінцівок із припиненою кровотечею без джгута; поранені з незначними уламковими пораненнями м'яких тканини; поранені із закритими переломами з наявним дистальним пульсом; поранені з опіками менше ніж 10 %
- Можуть допомагати доглядати за собою: може самостійно рухатися і пересуватися

КАТЕГОРІЇ МЕДИЧНОГО СОРТУВАННЯ

Категорія	Стан здоров'я постраждалого	Медичні заходи
I група (червоний)	Безпосередня загроза життю, що може бути усунена за умови негайного надання медичної допомоги, евакуації та подальшого лікування.	Надання негайної медичної допомоги. Госпіталізація в першу чергу.
II група (жовтий)	Тяжко поранений або хворий. Стан постраждалого з стабільними життєвими показниками, що дозволяють очікувати та отримати допомогу в другу чергу.	Надання медичної допомоги та госпіталізація <i>в другу чергу</i> .
III група (зелений)	Легко поранений або хворий. Незначне ушкодження із задовільним станом з можливістю очікування отримання медичної допомоги довший термін.	Надання допомоги <i>в третю чергу</i> з подальшим лікуванням.
IV група (чорний)	Немає шансів на життя. Пошкодження здоров'я постраждалого, що несумісні з життям.	Догляд. Паліативна допомога з можливою евакуацією.
	Труп вбитого або пораненого	Ідентифікація. Констатація смерті

ПРАВИЛА СОРТУВАННЯ ПОРАНЕНИХ

1. Сортування є підготовчим етапом для евакуації та лікування поранених
2. Швидке відсортовування призначене для того, щоб важчим постраждалим була надана допомога швидше
3. Усі ходячі – кваліфікуються як легкі. За необхідності вони мають допомагати проводити евакуацію
4. Вагання при прийнятті рішень (зміна рішень, тривале обдумування) вартуватиме інших життів
5. Не можна врятувати усіх! Ви можете розсортувати поранених відповідно до своїх можливостей

ПРАВИЛА СОРТУВАННЯ ПОРАНЕНИХ

6. Принципи сортування залежать і можуть відрізнятися від кількості поранених

- Якщо кількість велика, то категорії можуть відрізнятися від того, коли кількість мала
- Якщо кількість поранених зростає, воно є більш швидким і жорстким
- Якщо один поранений, він терміновий незалежно від інших факторів

7. Сортування не повинне вважатися остаточним, що не можна змінити в залежності від обставин (стану постраждалого).

ПРАВИЛА СОРТУВАННЯ НА СОРТУВАЛЬНОМУ МАЙДАНЧИКУ

- Сортувальний майданчик розташовується на найближчій, але безпечній відстані від місця виникнення надзвичайної ситуації та її вражаючих факторів.
- Після надання домедичної допомоги проводиться розподіл постраждалих за сортувальними категоріями.
- Установлення сортувальної категорії для постраждалого повинно здійснюватися в найкоротший термін, але не більше 60 секунд.

ПРАВИЛА СОРТУВАННЯ НА СОРТУВАЛЬНОМУ МАЙДАНЧИКУ

- Після встановлення сортувальної категорії постраждалому одягають на праву руку сортувальний браслет відповідного кольору.
- Наявність сортувального браслету є показником черговості надання медичної допомоги постраждалим та послідовності евакуації і госпіталізації